

לשקדנים, הידד!

היכרתי את האיש. קל היה לזכור אותו, מפני שהיה פזול. הבריטים הבריחו אותו מארץ. אצ"ל חיפש אותו הרבה. אילו התגלה, היו מוציאים אותו להורג. אינני סבור שהייתי אז מזיל דימעה.

זיגזאג ספרותי

או: מי האח החשוב?

האנשים שכתבו את התסריט לסרט האחים קארמאזוב, שהוקרן בליל-שבת, היו גאונים. כמעט כמו פיודור דוסטוייבי סקי עצמו. כי הם הצליחו להפיק סרט עלילתי סביר מאחד הספרים המבולבלים ביותר בספרות העולמית.

קראתי את הספר כנער, בגיל 12 או 13, וכבר אז היתה לי הרגשה עמומה שמהו בו אינו כשורה. את סיבת ההרגשה הכנתי כאשר קראתי, כעבור הרבה שנים, ביקורת של סומרסט מוהם על הספר. מוהם היה סופר מיקצועי, בעל כישרון מיוחד לבניית עלילה. (הוא עצמו העדיף לי קרוא לעצמו "מספר-סיפורים" ולא "סופר", וכך טענו גם רבים ממבקריו.) כבונה-עלילה, הבין מוהם את חולשת האחים קארמאזוב.

ברנר

וכך הסביר: דוסטוייבסקי כתב את סיפורו עבור עיתון, לפירסום בהמשכים שבועיים, למען הכסף. הוא היה מהמר כפייתי, שתיין ושקוע בחובות, ונאלץ לספק את ההמשך השבועי שלו גם כשלא היתה לו השראה.

כתיבה מסוג זה אינה עוזרת לבניית עלילה עיקבית. תחילה התכוון דוסטוייבסקי לכתוב ספר בעל אווירה מיסטית, דתית. גיבור הספר אמור היה להיות אלכסיי, האח הגזיר. דוסטוייבסקי הבטיח בחלק זה שהכוומר הזקן ימלא תפקיד חשוב כספר. אבל הכומר נעלם לגמרי, כאילו בלעה אותו הארמה.

(בחלק זה של הספר יש ויכוחים פילוסופיים-דתיים נוקבים. מובן שאין להם זכר בסרט. מה טיבו של אלוהים, המאפשר לאמלל ולוא ילד חף-מפשע אחד? לאור השואה, זהו ויכוח המתחדש בכל דור. אייפאשר להסריט אותו.) אייטש במהלך הספר שינה דוסטוייבסקי את טעמו, והפך אותו לרומאן-אכהה. גרושינקה האחת והיחידה. קטיה. רמיטרי תופס את מקומו של אלכסיי כגיבור המרכזי.

ואו, לקראת הסוף, משנה הספר שוב את כיוונו, והופך לספר בלשי. מי הרג את אבא? האח השלישי, איוואן, מגיע למרכז, יחד עם האח-החורג הממור סמרדיאקוב. אלמלא היה דוסטוייבסקי סופר כל-כך גדול, זיגזאגים אלה היו מקלקלים את היצירה. אבל כשהסופר הוא גאון כמו דוסטוייבסקי, העלילה כמעט ואינה חשובה. קובץ מירקס חיצירה עצמה, השפה, התיאור. העומק הפסיכולוגי של כל הרמויות הופך את הספר למה שהוא. בידי סופר גרוע, זה היה הופך לקיטש. מין שוונשנות.

ואם כי הסרט אינו אלא צל קלוש של היצירה עצמה, והסוף שונה ללא-היכר, עוד יש בו די דוסטוייבסקי כדי לרתק, אגב, במשך כל הסרט חשבתי על הימיון החיצוני בין יול ברנר (רמיטרי) ובין משה דיין. רטייה על עינו של ברנר, והנה יש דיין. אולי זה המוצא הטאטארי.

והכנעני או בארץ

התוכנית שבה ריאיינו ירון לונדון את המומחית הצעירה לכתבה-חטרומים לפני שבועיים, היתה מרתקת. אבל. אבל מדוע צריכה גם תוכנית כזאת לעסוק בשטיפת-מחוז? המומחית ריברה כמה פעמים על הרמויות, בעלות החוות השמית, המופיעות בציורים המצריים העתיקים. היא אמרה שכאו, כנראה, כנעני. ושון היו "ארצישראליות". אבל רמויות אלה צויירו יותר מ-1000 שנה לפני תקופת יהושע. גם התנ"ך עצמו אינו קורא לארץ, כפי שהיתה אז, "ארץ-ישראל". היא היתה ארץ כנען, והרמויות השמיות בציור היו, כנראה, כנענים.

המומחית גם הזכירה כי בכל כתיבי מצריים הקדומה מופיע רק פעם אחת השם "ישראל". היא שכחה להזכיר כי איזכור זה אינו קשור בעם-ישראל, כמוכנו של היום, אלא לחבל-ארץ כנעני — גם זה הרבה זמן לפני תקופת-יהושע. האם גם בתוכנית מסוג זה, שבאה ללמד ולפקח עיניים, פוחדים מפני האמת ההיסטורית, כשזה נוגע לנכסי-צאצא-ברזל של ברורות לאומנית?

המצביאים בכל הדורות. זה נכון או כמו היום. וזה נכון במערכות-השלום כמו במערכות-המלחמה. אלוהים לא השתנה מאז.

גורלם של השטינקרים

לפני שנים ביקרתי במחנה-הפליטים דהיישה. קבוצת צעירים המתינה לי והובילה אותי לתוך המחנה, שהיה כבר אז מנותק וחסום. הלכנו באחת הסימטות, כשהצעיר המוביל אמר לפתע: פה אנחנו עושים עיקוף דרך החצרות, כי כאן גר סוכן של השיר בית.

תמתי על ידיעה מדוייקת זו. מה הטעם בפעולתו של סוכן השב"כ, אם כל המחנה יודע מיהו? בדרך החוצה היתה לי חוייה הפוכה. כמתנת-פרידה תלו עלי הצעירים ענק עשוי-חרושים, בצורת רגל פלסטיני. ענק כזה שווה שלוש שנות-מאסר — בשבילים. פסענו ביחד לקראת הכניסה למחנה, כאשר לפתע ראיתי שוטר שנהא לקראתנו. נבהלתי. לא למעני, אלא למען הצעירים. שבה אני הולך, עלי ענק גדול בצורת הרגל האסור, ומסביבי הצעירים. אבל הצעירים לא נבהלו כלל. הסתבר שהשוטר היה ערבי. "זהו אורי אבנרי, שנפגש עם ערפאת!" הם אמרו לו. השוטר ניגש אלי, חיבק אותי ונישק אותי על שתי לחיי. הורדתי את הענק לפני שיצאתי לכביש, שבו עמדו אנשי מישמר-הגבול.

כל זה קרה לפני שמישהו חלם עדיין על האינתיפאדה. אבל זה עזר לי להבין מה קורה היום במחנות וכפפרים. ובעיקר את סיפור משתפי-הפעולה. איש אינו אוהב בוגרים. לא בוגרים יהודים, העוזרים לאוייב, ולא בוגרים פלסטיניים, העוזרים לנו. ולראייה: גם בצה"ל ובשב"כ קוראים להם, בבוז תהומי, "שטינקרים".

השטינקרים אינם ציונים גדולים. הם עושים מה שהם עושים למען כסף. אנשי השב"כ מעריכים יותר את לוחמי האינתיפאדה, שבהם הם לוחמים, מאשר את "הסיענים", שבהם הם נעזרים.

משתפי-הפעולה מתחלקים לשני סוגים. יש המשתפים הגלויים, מוכרי-הקרקות וסוכני המימשל המינהלי. המימשל נתן להם נשק ויתרונות חומריים בשפע. הם הסתובבו במשך שנים בקרב בני-יערם כאדונים, הביבי השילטון, כשהם מלווים בשומר-ראש, מתפארים בנישקם ומתעללים בבייבייהם. כל מי סטייר או גדרה וברצועה נתקל בהם כמכונניותיהם, כשהם מתנהגים כשחצונות, עכר-כיימלון.

אני מניח שאלה הם הקורבנות הראשונים של האינתיפאד דה. כאשר העם קם, הוא פורע את החשבון איתם. כך זה קורה תמיד. שום שילטון-כבינוס אינו יכול להגן על "סיעניו" במהלך של התקוממות עממית.

חסוג השני הם הסוכנים השתולים עמוק — המודיעים האמיתיים, שכל הקשרים עימם הם במחתרת, תוך שמירת כללי הקונספירציה. לאלה אין כמוכנו נשק גלוי, אין להם קשרים פומביים עם השילטונות. להיפך, נשק השם הם מנסים להתנהג כפטריוטים (פלסטיניים) מובהקים. על אלה אין השילטון יכול להגן, כי עצם ההגנה תהרוס את יעילותם. אינני יודע באיזו מידה מצליחים כוחות-ההלם של האינתיפאדה לחשוף את אלה ולפגוע בהם. יעילות השב"כ תלויה בהם במידה מכרעת. נאמר לי שרשת זו אינה נפגעת. אך כשאני זוכר את החוייה ההיא בדהיישה, אינני בטוח כל-כך.

אם השכנים מאמינים כי "משתף פעולה" מסר לשב"כ שמות של אנשי-האינתיפאדה, וכתוצאה מכך נורו או נלכדו, נחקרו ונעצרו — האם ייפלא שהורגים אותם באכזריות, ושואף הוריהם ואחיהם מרביים לקברם? פעם היה אצלנו אדם כשם עיקוב חבכיץ. הוא היה עסקן רוויזיוניסטי ואיש אצ"ל. הוא מסר לבלולשת הבריטית את מקום הכינוס של מיפקדת אצ"ל. היא נאסרה כולה.

סר הנרי ווטון אינו מסוגל להכיר מקרוב את אהוד אולמרט, מפני שהוא מת לפני 350 שנה בדיוק. וחבל.

אילו הכיר סר הנרי את אהוד אולמרט, היה ממליץ עליו ככל לשון של המלצה לתפקיד השגריר הישראלי בווינגטון. היה זה סר ווטון שטבע את האימרה המפורסמת: "שגריר הוא אדם הגון הנשלח לשקר בחו"ל לטובת ארצו." (ווטון, שגריר בריטניה בוונציה, רשם את האימרה כיומן של ידיו. כעבור זמן היא גרמה לו לצרות צרורות, כי המלך הבריטי התרגו עליה. רק בקושי הת-פיסס הוד מלכותו והחזיר את השגריר לעיריהתעלות.)

אולמרט

ובכן, האם יש במרינה כולה אדם מתאים יותר, כאשר ררוש שקרן מעולה? איך אפשר לוותר עליו דווקא עכשיו, כשמצבה של ישראל בארצות-הברית הולך ומחמיר, בגלל כלייהתקשורת המנוולים, המת-עקשים לדוות את האמת על האינתיפאדה? אני אומר: שקרנים קדימה! ואהוד אולמרט בראשו!

אלוהים והגרורים הגדולים

סיפרייהיסטוריה נוטים להתמקד במצביאים הגדולים, אשר ניצחונותיהם שינו את פני העולם. אלכסנדר מוקדון, נפוליון ורומייהם.

אבל כדי שמצביא גדול ינצח בקרבות, צריך שיהיה לו צבא טוב, מסור ומשוכלל. לעיתים קרובות לא הקימו המצביאים המפורסמים את הצבאות, אלא קיבלו אותם בירושה. בוני הצבאות הם הגיבורים האלמוניים-כמעט, שלא זכו כסיפרי-ההיסטוריה אלא בהערות-אגב.

אלכסנדר מוקדון, למשל. בגיל צעיר מאוד (הוא מת בן 33) ובמהירות מרהימה כבש את מרבית העולם התרבותי של אז והגיע להודו, למצריים ולהריהקוקו. זה היה אפשרי מפני שאביו, פיליפ, הקדיש את כל חייו לבניית הצבא הטוב ביותר בעולם.

פרידריך הגדול, מלך פרוסיה, מצביא מהולל, ניצח בעזרת הצבא שבנה אביו, פרידריך-וילהלם, "מלך-החיילים", שהק דיש לכך את כל חייו. (בין השאר שיגר חוליות שחטפו בכל רחבי אירופה אנשים גבוהי-קומה והעבירו אותם כארגונים לברליון, כדי לאייש את המימטר המלכותי.) נפוליון לא יצר צבא. הוא ירש את הצבא המצויין של המהפכה הצרפתית — צבא פטריוטי, חושני, בעל מוטיביציה חזקה. בעזרתו הגיע למוסקוואה.

חשיבותם של בוני-הכוחות, הבלולת כל-כך בתחום הצבאי, נכונה בתחומים רבים אחרים. היא נכונה במיוחד בחיים הפוליטיים.

מי שרוצה להבין מה קורה עכשיו בישראל, כראי לו להתמקד בנקודה זו. מי בונה כוחות בארץ? מי מפרק כוחות? במשך שני דורות יותר בנתה "תנועת-העבודה" ("ארץ-ישראל העובדת" כוחות. "ההתיישבות העובדת" על קיבוציה ומושביה, ההסתדרות ושפע מיעלניה, אירגון-ההגנה, מיעלני התיקשורת והתרבות, קופת-היהולים — כל אלה היו כוחות פוליטיים בעלי עוצמה, שתתית איתנה לשילטון התנועה במשך 44 שנים.

ברור האחרון לא הקים השמאל הישראלי כולו שום כוחות חדשים. הוא רק מפרק ומפרק. מיעלני מתמוטטים, מתפרקים. בין שקיעת השמאל והתפרקות הכוחות האלה יש יחסגומלין. במקום שתתית איתנה נוצרים גופים חסריתשתית, בעלי קיום ערטילאי — מפלגות כמו ר"ץ, תנועות כמו שלום עכשווי.

מאז ראשית האינתיפאדה קמו בארץ יותר מ-50 קבוצות חדשות, המשתרלות להגיב — אם במחאה, אם בהפגנות, אם בפעולה בשטח. בקבוצות אלה מתאגדים אידיאליסטים, מיטב הגברים והנשים, המשתדלים לעשות משהו כמיטב יכולתם, אישי-איש בתחומם. על כל אחד מהם יש לכרך.

אך מדוע אינם מתאחדים? כשהעליתם שאלה זו, נעניתי שמוטב כך. ריבוי הקבוצות עושה רושם טוב. כשכל קבוצה שומרת על עצמאותה וייחודה, יש כזה משהו יפה. הרבה נימוקים טובים. ודומים עומד רק נימוק גס ואפור: כדי לנצח במערכה פוליטית ררוש כוח.

השמאל הוא חסר כוח פוליטי ביורה הישראלית מפני שאינו מסוגל לבנות כוח, מפני שהוא מזולל בכוח ואף בו לכוח. בתחום הפוליטי, החברתי, התיקשורתי, הוא מפקיר את שרידי הכוח שנתורתו, ואינו חולם על הקמת כוחות חדשים. "אלוהים הוא תמיד לצד הגדולים הגדולים", אמר לפני 300 שנה המרשל הצרפתי אנרי ד'יטורן, גם הוא מגרולי